

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

Jonstoni Historia Naturalis

Ioannis Ionstoni|| Theatrvm|| Vniversale Omnivm|| Animalivm||
Qvadrpedvm

Jonston, Jan

Heilbrunna, MDCCLV.

VD18 90528808

Caput VIII. De Crocodilo.

urn:nbn:de:gbv:45:1-10966

eandem alligant. Marcellus hypochymata felle tollit. *Cor* Plinius contra quartanam in lana nigra primae tonsurae involvit. Decoctum Chamaeleontis viridi colore in balneo asperfos inficere, caput et guttur, lignis quernis adusta, imbres et tonitrua cire; lingua cum radice herbae chamaeleontis et cynoglossae, homines obmutescere cogi, *hepar* amatoria dissolvere, *intestina* et excrementa cum simiarum urina mista, odium hominibus conciliare, si ianuis illinantur, armum dextrum ad hostes superandos va-

lere, Democriti apud Plinium sunt ineptiae. Integrum enim de eo Plin. H.N. 1.28. c. 8. scripsit librum. Palamque est, *addit Plinius*, virum alias sagacem et vitae utilissimum, nimio iuvandi mortales studio prolapsum. Quantum ad *differentias*, Bellonius varias eius Differentiae. species observavit. Pallentes in Aegypto, in Arabia praedictis multo minores colorisque diversi. Albicantes erant, subtilvi, et rubentibus maculis distincti. Nos hic pallidi, nigri et varii icones Bellonius de diff. c. 1. damus.

CAPUT VIII.

De Crocodilo.

Nomen.

De Crocodilo hic agimus, quia ad lacertorum genus refertur, et Palladius hanc bestiam, generis vocabulo *lacertum* adpellat. Graecis dicitur *κροκόδειλος*, et quandoque *κροκόδειλος*, a quibus et Latini sumserunt sine dubio, *πὰρὰ τὸ τὰς κροκάς φοβεῖσθαι*, quod littora timeat. *δειλός* Graecis timidus. Hesyfchius *τὸ λην* et *δεμδρίτην* vocat. Aegyptii *χρμψάν*, vel *χαμψάν*, a quo Turcarum *Kimfac*, quod eadem indidere. Lexicon Aegyptiacum Kircheri habet *πιχαρουνι*. Statio est fera Pharia, Alberto Tenchea. In Arfinoitica praefectura, teste Strabone dicebatur Suchus, Indis Cayman. Lacertae figuram repraesentat. Croceo est colore, ventrem si excipias, qui subalbidus. *Corium* sub ventre molle, ut facile sauciari possit, in reliquis partibus tam durum, ut ne bombardae manuariae globo cedat. Visus ad viginti quinque, immo viginti sex cubitos excrevisse. Ille aetate Psammetichi, teste Plutarcho; hic, Amasidis prodeunte Aeliano. Circa urbem Panamam, ultra centum pedes in longitudinem crescunt. *Caput* habet latum, *rostrum* suillum, rictum oris usque ad locum aurium productum, *oculos* praeduros et suillis similes, ut Plin. H.N. 1.8. c. 25. Albertus prodidit. *Palpebram* inferiorem sine ulla nictatione. *Den-*

tium series pectinatim stipatur, et quidem magnorum, albicantium, robustissimorum. Sexaginta post Aelianum Gesnerus numeravit. Aelian. H. A. 1. 10. c. 21. Plures superiorem maxillam munientes deorsum prominent, ita, ut ore etiam clauso conspiciantur. *Lingua* quia indifcreta, non mirum Plinium post Diodorum Siculum scripsisse, *unum hoc animal terrestre linguae usu caret*. Unum superiore mobili maxilla. *Lien* est parvus. *Testes* internis lumbis adhaerent. *Spina* sexaginta vertebri, quas totidem nervi colligant, constat. *Crura* cum pedibus acutissimis unguibus armatis in latera parum flectuntur. *Cauda* longitudine reliquum corpus aequat. Gesnerus in ea pinnam per septem digitos ad postremam usque partem observavit. Primus quinque Crocodilos Romae, Aedilitatis suae ludis, M. Scaurus temporario Euripo ostendit. Inveniuntur in Africa, Asia, et America. In Nilo inprimis et vicinis ipsi stagnis, Nigro fluvio, Gange circa Bengalam, in Bamboto flumine iuxta Atlantem, quod Solinus prodidit, non longe a Chalcidone, sed parvi, quod Strabo, Acosta aquis in America calidis delectari scripsit, sed in Peruana usque ad Pacram non inveniri, inde frequentissimos esse. Acosta Hist. Ind. Occid. 1. 3. c. 15. *Qui-* Cibus. *dam* luto vivere dixerunt, sed *re-* vera

Kircher.
p. 172.
Linguae
Aegypt.
restitutae.
Descriptio
Aristot. H.
A. 1. 2. c.
ult.

Aelian. H.
A. 1. 17. c. 6

Plin. H.N.
1.8. c. 25.

Plin. H.N.
1.8. c. 26.
Scalig. Exercit. 196.
Locus.

Acosta Hist. Ind. Occid. 1. 3. c. 15.
Cibus.

Martyr.

Genera.

Aelian.
A. 1. 1.
21.
Plin. F.
1. 8. c.

Ant.
pathia.

Plin. F.
1. 8. c.
Aelian.
A. 1. 8.
Acosta
flor. I.
1. 3. c.
Aelian.
A. 1. 1.
24.

Senec.
Natu.
quaef.
Phile.
lambi.

difficillime in latus se vertunt, dum gradiuntur gratum relinquunt odorem, adeo, ut foeminam Arabicos odores aequare, Nili accolae prodant. Quatuor mensibus secundum Aristotelem, quadraginta diebus secundum Suidam, sexaginta secundum Aelianum latitant, et sine victu morantur. Artemidorum Grammaticum, adeo viso perterritum, ut laesa mente, literarum memoriam perdidit, et finistrum crus sibi a fera ablatum crediderit, Coelius Aurelianus auctor est. Humanum depasti cadaver, ossa capitatis lachrimis frangere, ut medulla inexistente vescantur, dicuntur. Nocentiores sunt Nilum ascendentibus, quod illa fluminis pars a piscatoribus exhauriatur. Ferociores inde facti, quod piscibus destituantur, homines et iumenta adoriuntur. Nec minus eodem ad proprium alveum post inundationem redeunte faeviant, propter piscium inopiam, quam aqua in Nili faucibus minus profunda facit. Tum coeno indutus, aquatum venientibus insidiatur, et navigium flumen ascendens secuti, cum nauta conto ad expungendam navem inhaeret, ceteri caudae ictu, nautam cum conto deiiciunt. Neminem iisdem diebus, quibus Apis natales celebrantur, laesisse fabula forte est. Rediisse, postquam Achmed Ben Tolon signum Crocodili plumbeum, in templorum fundamentis inventum dissolvi iussisset, apud Scaligerum legimus. De divinatione, supra dum de ovibus ageremus, diximus. Eiusdem apud Aelianum exemplum legitur. Ptolomaeum regem nescio quem, cum ex Crocodilis antiquissimum adpellaret, exauditum non fuisse, quum cibaria obiecisset, reiecisse. Inde sacerdotes morti vicinum collegisse. *Ingenium* indicant, quod proles indolem ex praedae raptu colligunt, cicurati vocem humanam intelligunt, et manu tractati, diducto rictu, mantili dentes sibi abstergi patiuntur. Non est ergo mirum, in paludibus Ombitarum arte paratis nutritos, domesticos esse, ut Aelianus prodidit, iisdemque hostiarum capita obiici. In oppido Anteo aniculam quandam in lecto cum Crocodilo deprehensam, Gyllius prodidit. Humanam aetatem aequant, si Aristoteli, Plinio et Diodoro Siculo credimus. Aelianus sexaginta vitae annos assignat. *Vtuntur* iis quidam in *cibus*. Apollonopolitae vi legis carnem eam comedere tenebantur, seu, quod Psammeniti Regis filia a Crocodilo devorata fuerit, seu odio Typhonis, quem in Crocodilum verum fabulantur, ut apud Herodotum extat. In partibus Indicis asfari, Ferdinandus Lopez vidit; in Florida alii, immo exsiccantur ibidem, et hiemem mensis adponuntur. *Ova* comesta in auctoribus novi orbis invenies. In Aegypto iisdem quosdam vesci, apud Leonem Africanum habetur. De usu in medicina hoc habe. Decoctum demorsis ab araneis opitulari: *Caninis dentibus* thure repletis, typos februm arceri, quoscumque a vivo animali extractos ipsoque demisso, parti dextrae viri, et sinistrae mulieris adaptatos Venerem stimulare, nisi fabulatur Kiranides. *Sanguis* visui claritatem conciliat, et partibus a serpentibus faucis auxiliatur. *Pinguedine* febricitantes contra horrorem inunguntur. Eadem antiquis vulneribus et carcinomati prodest. *Corium* crematum et cum olei amurca mistum, partem mutilandam adeo stupidam reddit, ut ferrum secans non sentiat. Apud quosdam Indos olim ad supplicia alebantur, obiiciebanturque eis vincti manibus et pedibus fontes. In fossis urbis Pegu habentur, prodeunte Balbo, ne quis per aquam ad urbem accedere audeat. Incolae, quia eos venerantur, aquam fossarum bibunt, occisi ab ipsis animam recte ad superiores evolare credentes. Firmus Aegypti Tyrannus pinguedine Crocodilorum inunctus, impunis inter eos natabat. Circa *differentiam* pauca occurrunt. Plinius in *magnos et parvos*, qui Scincii dividit.

Aristot. H. A. 1. s. c. 15.
Aelian. H. A. 1. 10. c. 21.

Coelius de furore.

Petr. Mart. 1. c.

Plin. H. N. 1. 11. c. 4.
Scalig. Exerc. 196.

Aelian. H. A. 1. 8. c. 4.

Aelian. H. A. 1. 9. c. 3.

Diodor. Biblioth. 1. 9. c. 1.

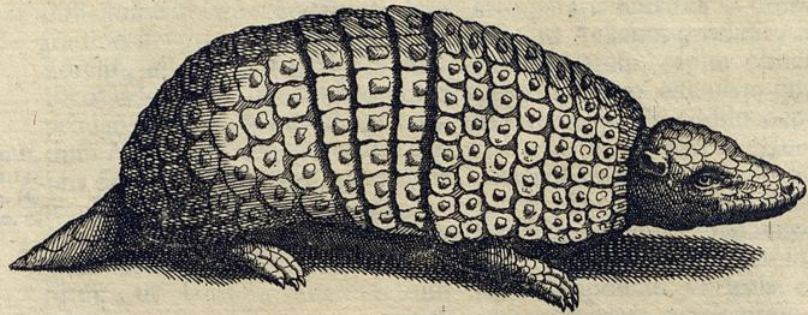
Vtuntur in cibus.

Leo Afric. 1. 2. Vtuntur in Medicina.

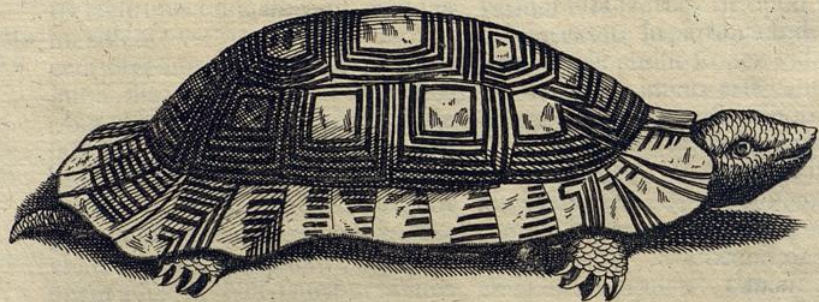
Balbus in Itiner. c. 35.

Differentias.

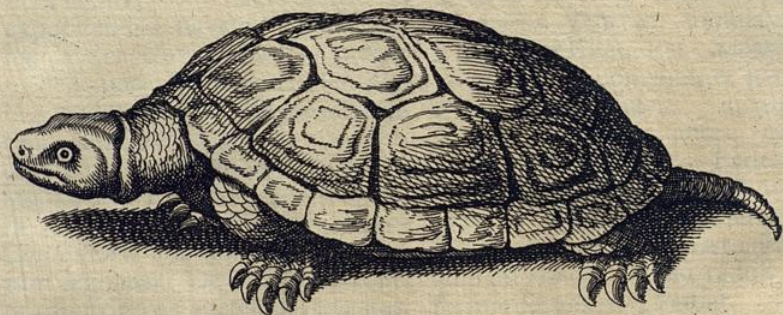

Testudo . Schildtkrötte .

Testudo Aquatica .

Testudo Marina .

Amb.
1. 2. c
Nom

Defi

Pin.
1 9.
Idem
1. 11.

Ariste
part. a
1. 3. c

Carda
variet
e. 29.

Lacu

Arria
Perip
maris
bri.

De Testudinibus in specie.

ARTICULUS I.

De Testudine terrestri.

Quatuor testudinum genera ex Plinio supra posuimus. Sed haec ad duo, *Terrestres* nempe et *Aquaticas*, optime reduci possunt. *Terrestres* alii *montana*, *silvestris*, *campestris*, *agrestis*, et *nemoralis* dicitur. Graeci *χερσαία*, Nicander *ἄπειν*, Oppianus *ἄπειν* vocat.

Descriptio Luteis et nigris maculis instar salamandrae in tergore distinguitur, cortice superiore marinam valde aemulatur. Foemina a mare in eo differt, quod inferiorem testam planam habet, quae mari concava, et semper ponderosior observatur. Interiora sic M. Aurelius Severinus describit. Principio inquit, ablato cortice inferiore statim adparuere duo *musculi* anteriores moventes, ut adparent brachia, utrinque unum, quamquam uterque distinctus videtur in duo, quorum maior est exterior, minor vero interior. Oblique descendunt quasi ab axillis brachiorum, nascentes a membrana adhaerente cortici, et desinentes in tendinem acutum. Figura ipsorum oblonga, rotunda, quasi plantae manus, infra hos musculos tum parte dextra, tum sinistra sex alii visuntur oblongi, flexores fortasse brachiorum, duo totidem adparent musculi deducti ad femora, nascentes ab externa dicta membrana corticis, qui tertio sunt minores brachialibus, neque in tendinem desinunt, ut illi, sed carnosiores sunt, quod inferantur femoribus. *Spina* compacta est et valide innexa cortici, per longitudinis medium. Infra *caput* medio lato digito descendunt duo musculi a lateribus positi, ipsum intra trahentes, cum duobus aliis paullo inferioribus, quatuor isti oblongi maxime omnes. *Iecur* parte dextra et sinistra aequali magnitu-

dine bipartitum. Gibbum externe, cavum interne, sed dextra interne inaequalis veluti praerupta rupis, complectens miro artificio ventriculi orificium inferius et portionem duodeni, sinistra complectens maiorem ventriculi cavitatem, excavato quodam supercilio similis. *Cystis fellis* dextra in fibra hepatis profunde condita, *ventriculus* ad humanum vel suillum maxime accedens, sed postquam in intestina perducitur, tres amplas habet cavitates, in quibus totidem perfici coctiones et transmutationes asumptorum videntur. In prima, herbacea materia, in secunda item, sed elaboratior, et hinc externe adhaerebat *lien* rotundior et ater, in tertia materia quaedam subliquida et albissima, similis mansae castaneae, sed dilutae. Aperta est coniectura, servire hanc in locum vesicae, quae ei aculatur quandoque humorem album, veluti gallinae solent. Ampla est haec et castaneae figuram aemulatur, tenuissima est et amplo canali, quantum est intestinorum extremum similis, cui correspondet parte inferiore. Haec valide adhaerescit peritoneo atque immediate illi incumbit. *Intestinum rectum* in fine habet processus illos laterales, qui sunt gallinaceis omnibus, sed divisos tamen et in latera longe productos, usque ad renum viciniam. Cum his pone sunt *ovorum* utraque parte productiones, *Mesenterium* amplis satis venis intextum. *Cor* rotundae figurae, sed non exactae, ut lenticulam referat, colore subalbidum, intus uno sinu cavum, situm supra iecur statim. *Aspera arteria*, quae dignissima omnino est observatio, paullo post initium

Dd

tium

Ambrosin.
Ovip. d.
git. l. 2. c.
2.

Nomen.

Descriptio

Severin.
Zootom.
Democrit.
par. 4. p.
321.